

Beslispunten

1. Het Water- en Rioleringsplan (WRP) 2024-2027 vast te stellen.
2. Voor de jaren 2025-2027 het tarief rioolheffing, zoals in 2024 vastgesteld op € 350,77, niet te indexeren.
3. Aanvullend €400.000 per jaar te reserveren voor klimaat adaptieve maatregelen, en deze kredieten jaarlijks met €25.000 op te hogen gedurende de planperiode.
4. De effecten van bovenstaande beslispunten (2 en 3) te dekken uit de voorziening rioolinvesteringen.
5. Bijgevoegde begrotingswijziging vast te stellen.
6. Het intrekingsbesluit VGRP ROOSENDAAL 2020-2023 vast te stellen.

Aanleiding

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet (Ow) in werking getreden. Het opstellen van een gemeentelijk rioleringsprogramma is daarom niet langer wettelijk verplicht. Wel stelt de omgevingswet dat de gemeente een (onverplicht) gemeentelijk rioleringsprogramma vast kan stellen. Daarnaast is het verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2020-2023 (vGRP), als opgesteld in de waterkring West en binnen de gemeente Roosendaal vastgesteld in november 2019, eind 2023 verlopen. Waterkring West en de gemeente Roosendaal hebben gezien het bovenstaande besloten een nieuw Water- en Rioleringsprogramma (WRP) 2024-2027 op te stellen omdat:

- het de gemeenten in staat stelt het beleid en de maatregelen voor de taken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwatermaatregelen in samenhang op te schrijven;
- op basis van deze wettelijke zorgplichten een lokale invulling te geven aan dit kader;
- het gemeenten stimuleert het rioolstelsel op orde te houden;
- het aan burgers en bedrijven duidelijk maakt wat zij op dit gebied kunnen verwachten;
- het een goede beleidsafstemming tussen gemeenten en het waterschap bevordert;
- het de besteding van de rioolheffing (financiële exploitatie en investering) transparant maakt en de onderbouwing is van de rioleringsheffing ;
- het conform de regels van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) nodig is de onderbouwing van een voorziening groot onderhoud op te nemen in een beheerplan.

Dit WRP behandelt naast de taken welke voortkomen uit de zorgplichten van afvalwater, hemelwater en grondwater de onderbouwing voor het heffen van de rioolheffing ten behoeve van het uitvoeren van deze taken.

Roosendaal ligt in een aantrekkelijke regio. Het is een fijne gemeente om in te wonen, werken en leven, maar door klimaatverandering kan het aantrekkelijke woonklimaat onder druk komen te staan. Bijvoorbeeld door meer kans op wateroverlast. We willen dat het watersysteem in het bebouwde en landelijke gebied tegen een stootje kan en dat we duurzaam omgaan met water. Voorliggend WRP is een bouwsteen om dit te realiseren. Het laat zien hoe we als gemeente Roosendaal (verder) werken aan een robuust en toekomstbestendig riool- en watersysteem. Het WRP beschrijft de uitdagingen die op het gebied van stedelijk water voor ons liggen, wat we op korte en lange termijn willen realiseren en hoe we dit zo duurzaam mogelijk financieren vanuit de rioolheffing. Omdat de focus van dit WRP is gericht op het uitvoeren van wettelijke watertaken worden de onderwerpen wateroverlast en overstroming (als benoemd binnen de thema's van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie) tevens verankerd binnen dit WRP. Hiervoor is voor realisatie aanvullend budget opgenomen. Naast dit WRP vindt ook het opstellen van nieuw beleid rondom klimaatadaptatie plaats. Hierin worden naast de koppeling met waterveiligheid en wateroverlast in dit WRP tevens beleid opgesteld rondom de thema's waterkwaliteit, hittestress en droogte. In dit klimaat adaptatie plan worden alle bovenstaande thema's in samenhang met elkaar beschouwd vanuit een brede gemeentelijke ambitie en in relatie tot andere (hogere) beleidskaders. Dit aanvullende kader voor klimaatadaptatie wordt op dit moment uitgewerkt met het (laten) uitvoeren van stresstesten welke vermoedelijk in het najaar van 2024 wordt aangeboden aan het college.

Beoogd effect

Met het opstellen van dit WRP 2024 – 2027 legt de gemeente Roosendaal vast hoe invulling wordt gegeven aan de ambitie, doelen, beoogde maatregelen en het financiële kader dat benodigd is om het stedelijk waterbeheer in de veranderende wereld (zoals klimaatverandering, energietransitie, duurzaamheid, (woning)bouwopgave) op orde te hebben en te houden.

Argumenten

1.1 Het WRP 2024-2027 geeft invulling aan wet- en regelgeving en legt de kaders vast voor het beheer, onderhoud en vervanging van de waterketen

Het WRP 2024-2027 omschrijft de functionele doelstellingen in de waterketen zoals volksgezondheid, droge voeten, leefomgeving en milieu en hoe de waterpartners zelf en in samenwerking met elkaar de activiteiten uitvoeren en met elkaar afstemmen. Deze doelen zijn kadervormend voor de invulling van het op orde hebben en houden van de onderdelen in de waterketen en zijn specifiek uitgewerkt tot te nemen beheer, onderhouds- en vervangingsmaatregelen voor de gemeente Roosendaal. Voorop daarbij staat het continueren van het data gedreven beheer zoals in de vorige planperiodes is gestart. Hierbij wordt op basis van een risico-afweging bepaald of en welk type beheer en onderhoud moet worden uitgevoerd. Daarnaast is in dit WRP rekening gehouden met het in balans brengen van de organisatie met de reeds vastgestelde ambitie en de verwachte werkzaamheden voor beheer en onderhoud in de planperiode 2024-2027.

1.2 Een gemeenschappelijk WRP 2024-2027 faciliteert een betere samenwerking

Een gemeenschappelijk WRP 2024-2027 heeft als doel de samenwerking in de regio te faciliteren en het maakt samenwerken over grenzen heen makkelijker. Met dit WRP gaan de waterpartners door met de samenwerking die al in 2011 gestart is (landelijk Bestuursakkoord Water). Vanuit de eigen zelfstandigheid werken we met dit WRP 2024-2027 samen aan de strategische doelen:

- het versterken van de onderlinge samenwerking op gemeentelijk en regionaal niveau;
- het verdiepen van de samenwerking tussen gemeenten en waterschap Brabantse Delta binnen de verschillende zuiveringskringen;
- we optimaliseren de waterketen: voorkomen dat schoon water wordt vermengd met afvalwater en ontvlechten waterstromen en we werken aan het beperken van het drinkwaterverbruik;
- met doelgerichtheid en klantgerichtheid beschermen we de publieke belangen.

Vanuit de regiopartners is er draagvlak voor dit WRP. Zij geven aan blij te zijn met de stappen die worden gemaakt richting een klimaat robuuste buitenruimte.

1.3 Dit WRP 2024-2027 sluit aan bij de doelstellingen uit het coalitieakkoord

Dit WRP 2024-2027 is een voortzetting van het huidige beleid en eerder geformuleerde ambities binnen de waterketen. Enerzijds wordt met de uitvoering ervan het ambitieniveau binnen de openbare ruimte als omschreven in het coalitieakkoord gerealiseerd en in stand gehouden. Zoals in prioriteit #6 'Zichtbaar beter onderhoud' is opgenomen willen we een mooi en gezonde omgeving, waar mensen graag verblijven. Anderzijds worden bewoners en bedrijven gestimuleerd, gefaciliteerd en geïnformeerd om met de ambitie Roosendaal Natuurstad een bijdrage te leveren aan een duurzame leefomgeving. Op die manier kunnen inwoners en bedrijven samen met de gemeente Roosendaal bijdragen aan het

realiseren van de klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen, zoals opgenomen in prioriteit #10 'Versnellen van de energietransitie en klimaatadaptatie.

2.1 Met de vaststelling van het WRP 2024-2027 kan de rioolheffing met een kostendekkend tarief goed onderbouwd worden

Een vastgesteld WRP 2024-2027 is de basis voor een goed onderbouwde rioolheffing, welke in balans is met de gestelde doelen, eisen en uitgangspunten. Het WRP geeft ruimte voor de invulling van de transities zoals klimaatadaptatie en circulaire energie. Deze financiële onderbouwing is maatgevend voor het tarief van de rioolheffing zoals vast te stellen in de gemeentelijke begrotingen voor de periode 2024-2027.

3.1 Deze aanvullende reservering voor klimaat adaptieve maatregelen sluit aan bij de doelstellingen uit het coalitieakkoord

Zoals is opgenomen in het collegeakkoord in prioriteit #10 willen we plannen maken en nemen om steden en dorpen versneld klimaatbestendig te maken. Deze aanvullende reservering maakt het mogelijk om plannen daadwerkelijk uit te kunnen voeren. En deze sluiten inhoudelijk aan bij de werkzaamheden voor hitte, droogte en wateroverlast en de uitwerking van de stresstesten en risicodialogen.

4.1 De voorzieningen zijn van voldoende omvang om wegvallende inkomsten te dekken

Op basis van de doorrekening van de verwachte uitgaven en inkomsten uit dit WRP is het niet nodig om het tarief de komende jaren te indexeren. De afgelopen jaren zijn de voorzieningen voor riolering in omvang gegroeid. Deze voorzieningen kunnen gedeeltelijk voor de wegvallende inkomsten worden ingezet. Anders zou de voorziening de komende jaren aanzienlijk oplopen, naar bijna 30 miljoen. Uit rekenmodellen is gebleken dat wanneer tarieven wel geïndexeerd zouden worden er een lange periode zou zitten tussen betalen en uitgeven. Vanaf 2040 is sprake van aanzienlijk hogere investeringen.

4.2 Deze aanvullende reservering voor klimaat adaptieve maatregelen past binnen het kostendekkingsplan

De huidige voorziening staat op circa € 25 miljoen, reservering voor deze klimaat adaptieve maatregelen hebben een dempend effect op de voorzieningen doordat de jaarlijkse investeringsbedragen hoger liggen.

5.1 Alle genoemde beslissingen hebben effect op de financiën en dit is vertaald in de begrotingswijziging.

Met het vaststellen van de begrotingswijziging maken we inzichtelijk wat de effecten zijn van de beslispunten in dit voorstel. De gemeenteraad heeft het budgetrecht om de wijziging vast te stellen.

6.1 Het vorige beleidskader vervalt door het WRP 2024-2027

Met het intrekingsbesluit is het oude kader formeel niet meer van toepassing. Dit wordt geëffectueerd op de dag na inwerkingtreding van het WRP.

Kanttekeningen

1.1 De nieuwe klimaatscenario's laten zien dat het veiligheidsniveau kan afnemen

Met het vaststellen van dit ambitieniveau wordt richting gegeven aan de gestelde doelen voor het beheren en onderhouden van het stedelijk watersysteem. Hierdoor wordt het gelijke ambitieniveau en dus ook veiligheidsniveau of risiconiveau gehanteerd. De nieuwe klimaatscenario's 2023 tonen dat er een grotere kans op extreme neerslag is. Bij vasthouden aan dit ambitieniveau zal het veiligheidsniveau hierdoor iets afnemen, cq de kans op risico's / calamiteiten iets toenemen. Overigens is dit risico voor nu te overzien, aangezien de periode van verandering een langere periode betreft zodat ook in een volgende planperiode hier richting aan gegeven kan worden. Echter afhankelijk van de ontwikkeling van

de klimaatmodellen bestaat de kans dat de nu gedefinieerde opgave in de toekomst zal toenemen doordat de modellen uitkomen op een negatief te verwachten beeld. Hierop kan waar nodig worden bijgestuurd in een tussentijdse evaluatie.

2.1 Vanwege lastige uitvoerbaarheid is het niet wenselijk om Motie Klimaatadaptie Rioolheffing 2022-M25 ten uitvoer te brengen.

Het bepalen van een andere kostentoedeling vanuit de rioolheffing of een korting op de rioolheffing is complex, moeilijk uitvoerbaar en kosten inefficiënt. Het (financiële) aandeel van klimaatadaptatie binnen de gehele opgave voor riolering is slechts beperkt. Hierdoor zal het geven van een korting bij het klimaat adaptief inrichten en ingericht houden van een tuin niet enorm hoog zijn. Ondanks dat we bewoners willen stimuleren om bij te dragen aan de gemeentelijke ambitie als Roosendaal Natuurstad betekent een aanpassing van de grondslag met een stimulans om klimaatadaptief in te richten dat de perceptiekosten onevenredig hoog zijn. Hierbij valt te denken aan administratieve last om te bepalen en controleren hoe adaptief een tuin is ingericht en wordt beheerd en onderhouden, zoals ook blijkt uit een landelijke analyse. Hierdoor wordt de opgelegde korting (die vervolgens ten laste komt van andere bewoners die niet klimaatadaptief hebben ingericht) onevenredig met de inzet die het kost om deze differentiatie in te voeren.

Daarnaast heeft de gemeente sinds enkele jaren om bewoners (zowel woningeigenaren als huurders) en bedrijven te stimuleren om hun eigen terrein klimaatadaptief in te richten de stimuleringsregeling 'Roosendaal Natuurstad'. Hierbij worden maatregelen voor 35-45% gesubsidieerd, waardoor er eenmalig een hogere financiële bijdrage geleverd wordt dan via een korting op de heffing te realiseren is.

5.1 Het is mogelijk dat onze geschatte indexatie afwijkt van de stijgingen van het CBS

Bovenstaande ambities en ontwikkeling van de rioolheffing zijn gebaseerd op prijspeil 2024. In de jaren daarna is tevens rekening gehouden met een aanpassingen in loon-prijs indexatie veroorzaakt door de prijsstijgingen voor materieel, materiaal en loonkosten als ook de ontwikkelingen van energielasten, rentelasten en grotere kans op een hogere kwijtschelding en leegstand versus oninbaar. Echter bestaat de kans dat deze inschatting afwijkt van de werkelijke prijsstijgingen conform CBS of welke in contracten zijn opgenomen. In de eerste plaats worden eventueel hogere kosten gedekt binnen de jaarlijkse exploitatie en waar nodig de voorzieningen. Mocht dat niet voldoende zijn dan kan de raad bij het vaststellen van de belastingverordening alsnog besluit tarieven toch te indexeren.

Financiën

Gesloten systeem waarin lasten en baten worden geëgaliseerd

De financiën van het water- en rioleringsplan zitten in een zogenaamd gesloten systeem. Dat houdt in dat de inkomsten en uitgaven aan riolering aan elkaar zijn gekoppeld. Jaarlijkse fluctuaties worden verrekend met een voorziening. Eventuele voordelen vloeien niet terug naar de algemene middelen en nadelen worden gedekt uit de gereserveerde (eerder betaalde) middelen in de voorziening.

De baten betreffen de inkomsten uit de rioolheffing. De totale rioolheffing is berekend door het verwacht aantal heffingseenheden (huishoudens en bedrijven) te vermenigvuldigen met het tarief. De uitgaven betreffen de exploitatiebudgetten voor onderhoud, kapitaallasten van eerdere investeringen en kredieten voor nieuwe projecten.

Krediet voor aanvullende maatregelen klimaatadaptatie

Voor de planperiode is er rekening mee gehouden dat voor het klimaat adaptief inrichten van de openbare ruimte extra maatregelen benodigd zijn. Voor deze nog nader te bepalen projecten is jaarlijks krediet beschikbaar. Voor 2024 is € 400.000 opgenomen, tot en met 2027 neemt dat jaarlijks met €25.000 toe tot € 475.000. Deze kosten komen ten laste van de voorziening rioolinvesteringen.

Hogere toerekening aan riolering bij werk-met-werkprojecten

Bij werk-met-werkprojecten, waar zowel de riolering als het wegdek worden vervangen, kunnen meer kosten aan riolering worden toegerekend. De kosten voor het vervangen van het wegdek boven de sleuf, die nodig is om de riolering aan te leggen, mag aan riolering worden toegerekend. De komende periode worden de kaders hiervoor nader uitgewerkt, zodat eenduidige toerekening plaatsvindt. Financieel is er rekening mee gehouden dat bij werk-met-werk projecten er in de toekomst circa 20% van het totale investeringsbedrag aanvullend voor rekening komt van riool. Dit geldt voor toekomstige kredieten in nieuwe beheerkalenders. Voor de reeds verleende kredieten wordt het effect op het betreffende krediet nader berekend en verwerkt in de p&c-cyclus.

Inpassing reconstructie Gastelseweg

De gemeente wil meegaan met de werkzaamheden van nutsbedrijven aan de Gastelseweg. Deze starten in 2025 en lopen waarschijnlijk door tot en met 2028. Hierdoor wordt de weg eerder gereconstrueerd dan vooraf verwacht. Er volgt een afzonderlijk raadsvoorstel voor het instellen van het investeringskrediet (zaaksysteem nr. 838380). De financiële effecten hiervan voor riolering, zijnde een toerekening van in totaal € 10,8 miljoen over de volledige periode, zijn in dit WRP wel meegenomen.

De komende jaren vindt geen indexatie plaats

De gemeenteraad heeft het tarief rioolheffing 2024 vastgesteld op € 350,77. Uit de berekening is gebleken dat dit tarief de komende jaren niet hoeft te stijgen en dat het mogelijk is deze niet te indexeren. De komende jaren liggen de verwachte investeringen namelijk lager dan de geraamde opbrengsten. Tevens is de opgebouwde voorziening van voldoende omvang om dit op te vangen. De komende 10 jaren zal het saldo van de voorzieningen wat teruglopen.

Vanaf 2028 groeit het investeringsvolume weer. Voorgesteld wordt het tarief dan jaarlijks weer te indexeren en autonoom te laten stijgen met 1,41% per jaar. Zo wordt toegegroeid naar een tarief waarbij de opbrengsten in verhouding staan tot de verwachte investeringen. Vanaf 2040 liggen de benodigde investeringen namelijk fors hoger dan in de komende jaren.

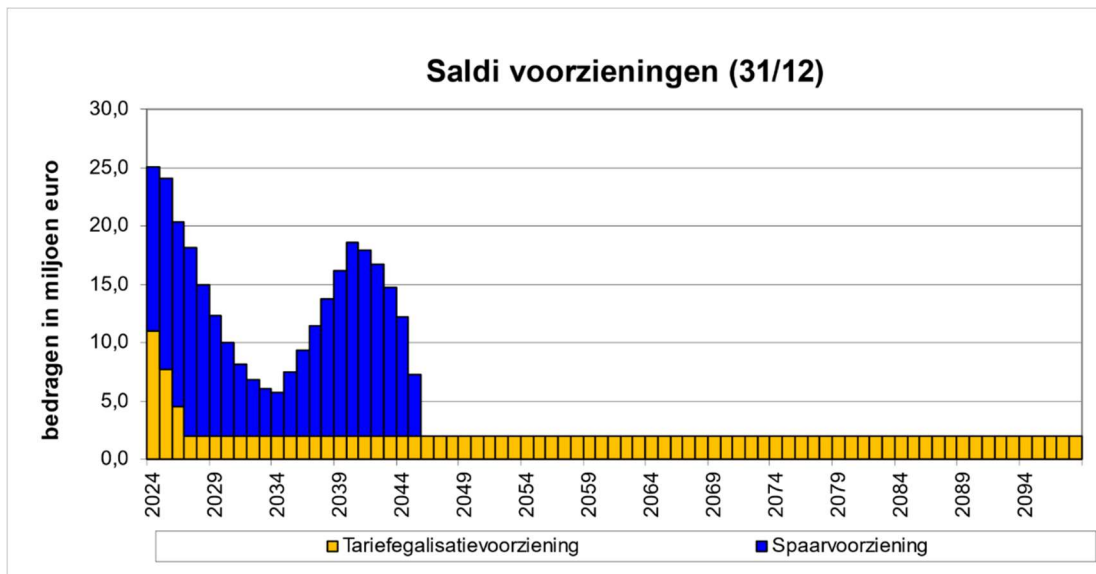
Tijdens de planperiode vindt tussentijds een evaluatie plaats, waar nodig kan dan worden bijgestuurd. De gemeenteraad besluit jaarlijks aan het einde van het jaar over de daadwerkelijke hoogte van het tarief rioolheffing voor het volgende jaar.

Ontwikkeling voorziening na vaststelling WRP

De afgelopen jaren zijn de voorzieningen riolering gegroeid, doordat er minder is uitgegeven aan projecten dan dat er aan inkomsten is opgehaald. De maatregelen in dit voorstel hebben effect op de verdere ontwikkeling van de voorziening:

- aanvullende investering klimaatadaptatie (€ 400.000 – € 475.000 per jaar);
- hogere toerekening aan riolering bij werk-met-werkprojecten (circa 20% per integraal project);
- inpassing Gastelseweg (€ 10,8 miljoen);
- komende jaren geen indexatie van tarief (circa € 1 miljoen lagere opbrengst over periode 2025-2027).

Door deze aanpassingen nemen de voorzieningen de komende jaren in omvang af. Anders zouden deze verder stijgen. In onderstaande figuur is de verwachte ontwikkeling weergegeven. Te zien is dat de omvang van circa € 25 miljoen per ultimo 2024 afneemt naar circa € 5 miljoen in 2034. Daarna groeit, op basis van de huidige uitgangspunten, de voorziening weer ter dekking van de hogere investeringen vanaf 2040.

Communicatie

Bij het opstellen van dit WRP 2024-2027 heeft participatie plaatsgevonden binnen water- en klimaatkring West en heeft afstemming plaatsgevonden over ambitie, maatregelenprogramma en financiële consequenties met regionale partners en direct betrokkenen. In deze gesprekken is gebleken dat de opgave rondom stedelijk water en klimaatadaptie speelt bij alle betrokkenen en dat samenwerking hierop is vereist, aangezien een bijvoorbeeld waterdruppel zich niet laat tegenhouden door een gemeentegrens.

Bij uitvoering van dit WRP wordt bij het realiseren van (beleids)doelen als ook bij realisatie van de verschillende (beheer, onderhoud- en vervangings)opgaven inwonerparticipatie en communicatie opgenomen. Dit zal worden vastgelegd in een communicatieplan.

Vervolg

Halverwege de looptijd van dit WRP, in 2026, wordt een tussentijdse evaluatie uitgevoerd die aan de gemeenteraad wordt aangeboden. Hier wordt ingegaan op de ontwikkeling van de heffing en de geboekte resultaten.

Bij het opstellen van een WRP wordt gebruik gemaakt van een cijfermatig model. Deze evaluatie zal vooral een financiële update geven van dit model, zodat de hoogte van de rioolheffing gebaseerd blijft op een recent opgesteld model. Ook wordt in deze tussentijdse evaluatie op hoofdlijnen bekeken of de ambities gesteld in dit WRP nog aansluiten bij de vastgestelde en gerealiseerde doelstellingen. Op die manier heeft het bestuur de mogelijkheid om binnen de planperiode indien nodig bij te sturen op de korte termijn.

In navolging van dit WRP wordt een Waterstructuurplan 2040 opgesteld. Hiermee worden de consequenties van toekomstige ontwikkelingen, zoals de gewenste schaa sprong, binnen de gemeente op het stedelijk watersysteem in beeld gebracht. De randvoorwaarden voor de toekomst worden hierin vastgelegd.

Bijlagen

1. WRP 2024 – 2027
2. Begrotingswijziging
3. Intrekingsbesluit vGRP 2020-2023